A-I/1/24ABBS1CCTC1-Bhoti/25

(Acharya 1st Bhot Boudh Darshan-1

First Semester Code No DSCC-16

Time:2Hrs Full Marks:60

གཤམ་གསལ་དྲི་བ་བཅུ་གསུམ་ནས་བཅུ་ལ་རང་མོས་ཀྱིས་ལན་རྒྱོབས་དྲི་བ་རེར་ཨང་གཉིས་རེ་ཡོད། 10x2=20

༡) ཇི་སྐད་བཤད་ལས་བཟློག་གང་ཡིན།།དེ་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་འདོད།།ཅེས་པའི་ཚིག་དོན་བྲིས།

༢) རང་མཚན་དངོས་པོར་སྒྲུབ་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ནམ།

༣) ཕྱི་དོན་སྣང་བ་ལྟར་བདེན་ན་དགག་མི་ནུས་པའི་རྒྱུ་མཚན་བྲིས།

༤) བརྟེན་ཕྱིར་སྤྱི་དེ་ལ་རྣམ་པ་གསུམ།།ཞེས་པའི་སྤྱི་རྣམ་པ་གསུམ་དང་། དེ་གསུམ་གྱི་མཚན་གཞི་གང་ཡིན་ནམ།

༥) སྐབས་འདིར་བསྟན་གྱི་ཡིད་མངོན་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་བྲིས།

༦) ངེས་གྲུབ་པའི་དོན་བཤད་པ་ལ་ཅི་ཡོད་ངོས་ཟུངས་ཏེ་འགྲེལ་བཤད་བྲིས།

༧) ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཁས་བླངས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་མདོ་དོན་ཇི་ལྟར་བཤད་ཚུལ་སྐོར་བྲིས།

༨) དགག་སྒྲུབ་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་རང་མཚན་ལ་འབྲེལ་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ནམ།

༩) སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གསུམ་གྱི་ངོས་འཛིན་དང་མཚན་ཉིད་བཅས་བྲིས།

༡༠) རྟོག་བཅས་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཡིད།།ཞེས་པས་མཐོང་རྟོག་གཅིག་ཏུ་ཞེན་པའི་རྒྱུ་མཚན་བྲིས།

༡༡) མངོན་སུམ་རྟོག་དང་བྲལ་བ་ནི།།མངོན་སུམ་ཉིད་ཀྱིས་འགྲུབ་པར་འགྱུར།།ཞེས་པའི་ཚིག་དོན་བྲིས།

༡༢) གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་གྱི་རྐྱེན་གསུམ་གྱི་ངོས་འཛིན་རེ་རེ་ནས་བྲིས།

༡༣) དེ་ཕྱིར་གཉིས་སྟོང་གང་ཡིན་པ།།དེ་ནི་དེ་ཡི་འང་དེ་ཉིད་ཡིན།།ཞེས་པའི་ཚིག་དོན་ལེགས་པར་བྲིས།

གཤམ་གསལ་དྲི་བ་དྲུག་ནས་བཞི་ལ་རང་མོས་ཀྱིས་ལན་རྒྱོབས་དྲི་བ་རེར་ཨང་ལྔ་རེ་ཡོད། 4x5=20

༡༤) དེ་ཕྱིར་དོན་དང་ཤེས་པ་ལ།།ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཕྱི་རོལ་དོན་ལ་བསྙོན་པའི་གཟུང་འཛིན་རྫས་གཞན་དགག་ཚུལ་སྐོར་བྲིས།

༡༥) ཕྱི་དོན་མེད་ན་དོན་སྣང་གི་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་འགལ་བའི་རྩོད་པ་སྤོང་ཚུལ་སྐོར་བྲིས།

༡༦) ཡིད་མངོན་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་དང་། དེ་དག་གི་རྩོད་སྤོང་སྐོར་བྲིས།

༡༧) རང་མཚན་གཅིག་ཕྱུ་གཞལ་བྱར་བཞག་པའི་དགོས་པ་དང་། དེ་ལ་རྩོད་པ་སྤོང་ཚུལ་སྐོར་བྲིས།

༡༨) ལྷན་གཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་ལས་གཟུང་འཛིན་རྫས་གཞན་འགོག་ཚུལ་དང་། གཉིས་སྟོང་ཤེས་པའི་གནས་ལུགས་སུ་གྲུབ་ཚུལ་བྲིས།

༡༩) ཡིད་མངོན་སྐྱེ་བའི་གོ་རིམ་ཅི་ཡོད་དང་དེ་དག་ལས་རང་ལུགས་འཐད་ཕྱོགས་གང་ཡིན་སྐོར་བྲིས།

གཤམ་གསལ་དྲི་བ་གསུམ་ནས་གཉིས་ལ་རང་མོས་ཀྱིས་ལན་རྒྱོབས་དྲི་བ་རེར་ཨང་བཅུ་རེ་ཡོད། 2x10=20

༢༠) བརྡ་དྲན་པ་ཡི་རྒྱུ་ཅན་གྱི།།ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དབང་ཤེས་སྒྲ་སྦྱོར་རྟོག་པ་དགག་ཚུལ་དང་། དབང་ཤེས་རྟོག་པ་ཡིན་པ་ལ་གནོད་བྱེད་གསུམ་བསྟན་ཚུལ་བྲིས།

༢༡) ཕྱི་དོན་སྣང་བ་ལྟར་མི་བདེན་པར་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ཅི་ཡོད་ངོས་ཟུངས་ནས་དེ་དག་གིས་ཕྱི་དོན་འགོག་ཚུལ་སྐོར་བྲིས།

༢༢) གཞལ་བྱ་གཉིས་ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས།།ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཚད་མ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པར་སྒྲུབ་ཚུལ་སྐོར་ཞིབ་རྒྱས་བྲིས།

A-I/2/24ABBS1CCTC2-BHOTI/25

དབུས་ཧི་མ་ལ་ཡའི་ལེགས་བྱང་མཐོ་རིམ་སློབ་གཉེར་ཁང་།

སློབ་དཔོན་དང་པོ།	1st Acharya
སློབ་དུས་དང་པོ།	1 st Semester
དབུ་མ་སྟོད་ཆ།	B.B.D. 2
བརྒྱ་ཆ། ༦༠	pct 60

སྡེ་ཚན་ཀ་པ། བཅུ་ལ་ལན་བྲིས། ཨང་། ༢ རེ་ཡོད།

༡ དབུ་མ་འཇུག་པ་མཛད་པོ་སུ་ཡིན།

༢ དབུ་མ་འཇུག་པ་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་སུའི་ལུགས་ཡིན།

༣ ས་དྲུག་པ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་བཤད་པ་ལ་བཞི་ཞེས་པའི་བཞི་ངོས་འཛིན་གྱིས།

༤ རྟེན་འབྱུང་གཟིགས་པའི་དེ་ཉིད་བཤད་པ་ལ་ལྔ་ཞེས་པའི་ངོས་བཟུང་ས།

༥ མཐའ་བཞི་ལས་མི་སྐྱེ་བ་བསྟན་པའི་རྩ་བ་བྲིས།

༦ ས་དྲུག་པ་བ་ལ་ཕར་ཕྱིན་གང་གི་ཉམས་ལེན་ཁྱད་ལྷག་པ་ཡིན།

༧ བདག་སྐྱེའི་དོན་དང་དེ་འདོད་མཁན། དེ་མི་འཐད་པའི་ཚུལ་བཅས་བྲིས།

༨ གཞན་སྐྱེས་འདོད་པའི་ཕྱོགས་སྔར་དགག་ཚུལ་བྲིས།

༩ གཞན་སྐྱེས་བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་ཚུལ་བྲིས།

༡༠ ལམ་གྱི་དགག་བྱ་དང་རིགས་པའི་དགག་བྱ་གཉིས་ངོས་འཛིན་རྒྱུ།

༡༡ བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱིའི་རྣམ་གཞག་ངོས་འཛིན་གྱིས།

༡༢ དོན་དམ་བདེན་པ་དང་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་སོ་སོའི་ངོ་བོ་བྲིས།

༡༣ ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་དང་དོན་དམ་བདེན་པ་གཉིས་རྟོགས་པའི་གོ་རིམ་ཇི་ལྟ་ཡིན་ནམ།

སྡེ་ཚན་ག་པ། བཞི་ལ་ལན་བྲིས། ཨང་། ༥ རེ་ཡོད།

༡༤ སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཤེས་བྱ་མཁྱེན་ཚུལ་བྲིས།

༡༥ དུས་གསུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་བྲིས།

༡༦ ཕྱི་རོལ་མེད་ལ་ཤེས་པ་རང་བཞིན་གྱི་ཡོད་པ་དགག་ཚུལ་བྲིས།

༡༧ བག་ཆགས་ཀྱི་ནུས་པ་ལས་དོན་གྱིས་སྟོང་པའི་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་དགག་ཚུལ་བྲིས།

༡༨ དེ་ལྟར་བཀག་པ་དང་མི་སྡུག་སྒོམ་པ་གཉིས་མི་འགལ་བའི་ཚུལ་བྲིས།

༡༩ དབུ་མ་པའི་ལུགས་ལ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་སོགས་བྲིས།

སྡེ་ཚན་ག་པ། གཉིས་ལ་ལན་བྲིས། ཨང་། ༡༠ རེ་ཡོད།

༢༠ རང་རིག་དགག་ཚུལ་བྲིས།

༢༡ སེམས་ཙམ་དུ་གསུངས་པའི་ཙམ་སྒྲས་ཕྱི་དོན་མི་འགོག་པའི་ཚུལ་བྲིས།

༢༢ རང་རིག་མེད་ཀྱང་དྲན་པ་སྐྱེ་ཚུལ་བྲིས།

ལས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་ཕ་ཡུལ་ཉེ་དུ་ཀུན།།
བཞག་སྟེ་རྒྱང་རིང་ཡུལ་དུ་སོང་ན་ཡང་།།
རྒྱུས་མེད་ཡུལ་ནས་དོན་མེད་མཐའ་བཤེས་སོགས།།
བསྐྱུས་ཏེ་རྣམ་གཡེང་བྱེད་པ་སྤྱོན་པ་ཡིན།།
འོང་དོན་ཐོས་བསམ་ལས་ལ་སྒྲིམས་ཤིག་ཨང་།།

121

A-I/3/24ABBS1CCTC3-Bhoti/25

སློབ་དཔོན་ལོ་རིམ་དང་པོ། སློབ་དུས་དང་པོ། ནང་དོན་རིགས་པ་གསུམ་པ།

Acharya-1st Semester. Code: DSCC-18

Bhot-Baoddha-Darshan-3

Total Mark: 60 Time: 2 Hrs

---

a) ཀ༽ གཤམ་གསལ་དྲི་བ་བཅུ་གསུམ་ནས་བཅུ་ལ་ལན་ངེས་པར་བྲིས། ཨང་༢་རེ་ཡོད།

༡༽ སྦྱོར་བའི་ཆོས་དྲུག་གསལ་པོ་བྲིས།

༢༽ མཉེས་པ་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་གསུམ་གསལ་པོ་བྲིས།

༣༽ བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ཕན་ཡོན་བྲིས།

༤༽ མཚམས་མེད་ལྔ་བྲིས།

༥༽ བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་ཚུལ་བྲིས།

༦༽ ཡན་ལག་བདུན་གསལ་པོ་བྲིས།

༧༽ ཡུལ་དབུས་དང་མཐའ་ཁོབ་གཉིས་ངོས་འཛིན་གསལ་པོ་བྲིས།

༨༽ མི་ལུས་རིན་པོ་ཆེ་དང་མི་ལུས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བྲིས།

༩༽ ངན་འགྲོ་གསུམ་གསལ་པོ་བྲིས།

༡༠༽ བདེན་འགྲོ་གསུམ་གསལ་པོ་བྲིས།

༡༡༽ ཕྱི་ནང་གི་ཁྱད་པར་གསལ་པོ་བྲིས།

༡༢༽ ཉེས་པ་བྱུང་བའི་སྒོ་བཞི་གསལ་པོ་བྲིས།

༡༣༽ སྐྱབས་འགྲོའི་རྒྱུ་གཉིས་གསལ་པོ་བྲིས།

b) ཁ༽ གཤམ་གསལ་དྲི་བ་དྲུག་ནས་བཞི་ལ་ལན་ངེས་པར་བྲིས། ཨང་༥་རེ་ཡོད།

༡༽ སྐྱབས་འགྲོའི་ཕན་ཡོན་གསལ་པོ་བྲིས།

༢༽ སྐྱབས་འགྲོའི་དགག་པའི་བསླབ་བྱ་རྣམས་བྲིས།

༣) སྐྱབས་འགྲོའི་སྐྱབ་པའི་བསླབ་བྱ་རྣམས་བྲིས།

༤) གཉེན་པོ་སྟོབས་བཞིས་སྡིག་པ་དག་ཚུལ་གསལ་པོ་བྲིས།

༥) སྐྱབས་འགྲོའི་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གསལ་པོ་བྲིས།

༦) ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བཤེས་གཉེན་ལ་ཆོས་བཅུ་ལྡན་དགོས་ཞེས་པའི་ཆོས་བཅུ་གསལ་པོ་བྲིས།

C) ག) ག་ཤམ་གསལ་དྲི་བ་གསུམ་ནས་གཉིས་ལ་ལན་ངེས་པར་བྲིས། ཨང་༡༠རེ་ཡོད།

༡) སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་བསམ་པ་སྦྱང་ཚུལ་གསལ་པོ་བྲིས།

༢) ཞིང་དང་རྟེན་དངོས་པོ་བསམ་པའི་སྒོ་ནས་སྟོབས་ཆེ་ཚུལ་གསལ་པོ་བྲིས།

༣) འཁོར་བ་སྤྱིའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་ཚུལ་བྲིས།

A-I/3/24ABBS1CCTC4-Bhoti/25

Question Paper (A)

འཛིན་གྲྭ ： སློབ་དཔོན་ས་རིམ་དང་པོ། :	Class : Acharya (1st semester)
རྒྱུགས་དུས :དང་པོ།	Subject :Abhi Dharma cosh
སློབ་ཚན : མཛོད།	Paper No :
ཌྲི་སྒོག :	

Code : DSCC-19 Bhot Bouddha Darshan- 4 Time:2Hours Marks:60

སྡེ་ཚན་ཀ༽ གཤམ་གསལ་དྲི་བ་བཅུ་གསུམ་ལས་བཅུ་ལ་ལན་ངེས་པར་རྩོམས། 10 (Qustions) x 02 (marks)=20

༡༽ མཛོད་གནས་གསུམ་པར་གང་བཤད་ཀྱི་ཡོད་དམ།

༢༽ ཁམས་གསུམ་དང་། འགྲོ་བ་ལྔ་གང་ཡིན་ནམ།

༣༽ རྣམ་ཤེས་གནས་པ་བཞི་གང་ཡིན་ནམ།

༤༽ མཛོད་ཕུའི་མཛད་པ་ཡིན་ནམ།

༥༽ མི་ལ་སྐྱེ་གནས་ག་ཚོད་ཡོད་དམ།

༦༽ སྐྱེ་གནས་རྣམ་པ་བཞི་གང་ཡིན་ནམ།

༧༽ གཟུགས་མེད་ཀྱི་གནས་བཞི་གང་ལགས།

༨༽ ལས་ལས་འཇིག་རྟེན་སྣ་ཚོགས་སྐྱེས། ཞེས་པས་ལས་ལ་ག་ཚོད་ཡོད་མཚན་གཞི་དང་བཅས་བྲིས།

༩༽ སོ་སོར་ཐར་པ་རིགས་བདུན་པོ་གང་ཡིན་ནམ།

༡༠༽ དོན་དམ་པའི་དགེ་བ་དང་། དོན་དམ་པའི་མི་དགེ་བ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་གཞི་རེ་བྲིས།

༡༡༽ མི་དགེ་བ་བཅུའི་གྲངས་འདྲེན་ཙམ་བྲིས།

༡༢༽ ལས་གཅིག་པོའི་འཇིག་རྟེན་སྣ་ཚོགས་པ་དེ་དག་སྐྱེས་སམ་མི་སྐྱེས།

༡༣༽ སྲིད་པའི་རྩ་བ་ཕྲ་རྒྱས། ཞེས་གསུངས་ན་རྩ་ཐེན་ལྟར་ཕྲ་རྒྱས་ལ་ག་ཚོད་ཡོད།

སྡེ་ཚན་ཁ༽ གཤམ་གསལ་དྲི་བ་དྲུག་ལས་བཞི་ལ་ལན་ངེས་པར་རྩོམས། 04 (Questions) x 5 (marks)= 20

༡༤༽ རྩ་བར། གླིང་དབྱེ་བ་ཡང་དེ་ཉི་ཤུ། ཞེས་པས། འདོད་པའི་ཁམས་དེ་ལ་རིས་ཉི་ཤུའི་དབྱེ་བ་དང་། གཟུགས་ཁམས་གནས་རིས་བཅུ་བདུན་གྱིས་དབྱེ་བ་བཅས་བྲིས།

༡༥༽ རྣམ་ཤེས་ཀྱི་གནས་པ་བདུན། སེམས་ཅན་གྱི་གནས་དགུ། སྐྱེ་གནས་རྣམ་པ་བཞི་བཅས་གང་ཡིན་ནམ།

༡༦༽ རྩ་བར། བསྡུ་ན་ས་ནི་བཞི་ཡིན་ནོ། ཞེས་པས། རྣམ་ཤེས་གནས་པ་བདུན་དང་རྣམ་ཤེས་གནས་པ་བཞིའི་བསྡུས་མ་བསྡུས་མུ་བཞི་བརྩི་ཚུལ་བྲིས།

༡༧༽ རྩ་བར། སྲིད་པ་བར་མ་རྫས་དེ་སྐྱེ། ཞེས་པས། བར་སྲིད་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། བར་སྲིད་ཡོད་པའི་ལུང་དང་རིགས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་བྲིས།

༡༨༽ རྩ་བར། དེ་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་བའི། ཞེས་པས། རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ངོས་འཛིན་ནས། སོ་སོའི་ངོ་བོ་རེ་བྲིས།

༡༩༽ རྩ་བར། འཕེལ་དང་མ་བྱས་ལས་སོགས་ཕྱིར། ཞེས་པས། མདོ་ལས། རྫས་ལས་བྱུང་བའི་བསོད་ནམས་བདུན་དང་། རྫས་ལས་མ་བྱུང་བའི་བསོད་ནམས་བདུན་པོ་གང་ཡིན་ནམ།

སྡེ་ཚན་ག༽ གཤམ་གསལ་དྲི་བ་གསུམ་ལས་གཉིས་ལ་ལན་ངེས་པར་བྲིས། 02 (Question) x 10 (marks)= 20

༢༠༽ རྩ་བར། ཐར་པ། །དམ་པའི་དོན་དུ་དགེ་རྟག ཞེས་པས། དོན་དམ་པའི་དགེ་བ་སོགས་བཞི་དང་། དོན་དམ་པའི་མི་དགེ་བ་སོགས་བཞི་སོ་སོའི་ངོ་བོ་རེ་བྲིས།

༢༡༽ རྩ་བར། སྡོམ་པ་སོ་སོར་ཐར་ཞེས་བྱ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་བསྟན་པའི་སྐབས་སྡོམ་པ་ལ་ག་ཚོད་ཡོད། དེ་ལས་སོ་སོར་སྡོམ་པ་བདུན་གྱིས་ངོས་འཛིན་དང་། དགེ་སློང་གི་སྡོམ་པ་དེ་བཞིན་གང་ཟག་

ལུའི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་མེད་བྲིས།

༢༢༽ མདོ་ལས་འབྱུང་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་བཅོ་ལྔ་གང་ཡིན་ནམ།

A-I/5/22AMS1CATC5/25

प्रथम सत्रार्द्ध / I Semester

पञ्चमपत्रम् (AECC-4)/ V PAPER

बहुशास्त्रीयविषयः आधुनिक

MULTIDISCIPLINARY MODERN

समयः 2 घण्टे — पूर्णाङ्कः 60

Time : 2 Hrs. — Max. Marks : 60

खण्ड - क

SECTION - A

1. शिक्षण मुख्यतः एक प्रक्रिया है –

   Teaching is primarily a process of –

   (A) निर्देश / Instruction

   (B) प्रशिक्षण / Training

   (C) अधिगम का सुविधा-प्रदान / Facilitation of learning

   (D) अनुशासन प्रवर्तन / Discipline enforement

2. किस शिक्षण स्तर का उद्देश्य स्मरण शक्ति का विकास है?

   Which level of teaching aims at memory retention?

   (A) विचारात्मक / Reflective

   (B) समझ / Understanding

   (C) स्मरण / Memory

   (D) मूल्यांकन / Evaluation

3. किशोर शिक्षार्थियों को मुख्यतः आवश्यकता होती है -

   Adolescent learners mainly need –

   (A) भावनात्मक समर्थन / Emotional support

   (B) कठोर अनुशासन / Rigid discipline

   (C) सीमित स्वतंत्रता / Limited freedom

   (D) अलगाव / Isolation

4. निम्न में से कौन-सी शिक्षार्थी-केंद्रित पद्धति है?

   Which is learner-centred approach?

   (A) व्याख्या विधि / Lecture method

   (B) परियोजना विधि / Projectmethod

   (C) श्रुतलेख / Dictation

   (D) अभ्यास विधि / Drill method

5. SWAYAM मंच प्रदान करता है -

   SWAYAM plaform provides –

   (A) ऑफलाइन कक्षाएं / Offline classes

   (B) निःशुल्क ऑनलाइन पाठ्यक्रम / Free online courses

   (C) केवल वीडियो व्याख्यान / Only video lectures

   (D) कक्षा संगोष्ठियाँ / Classroom seminars

6. आईसीटी आधारित शिक्षण में शामिल है –

ICT-based teaching includes –

(A) चॉक-टॉक / Chalk-talk

(B) स्मार्ट बोर्ड / Smart boards

(C) क्षेत्र भ्रमण / Field visit

(D) वाद-विवाद / Debate

7. एक अच्छा शिक्षक होता है –

A good teacher is –

(A) अधिनायकवादी / Authoritarian

(B) छात्र-मैत्रीपूर्ण / Student-friendly

(C) उदासीन / Indifferent

(D) अत्यधिक कठोर / Highly rigid

8. कम्प्यूटर आधारित परीक्षा का अर्थ है –

Computer-based testing refers to –

(A) मौखिक परीक्षा / Oral exam

(B) पेन-पेपर परीक्षा / Pen-paper exam

(C) डिजिटल परीक्षा प्रणाली / Digital testing system

(D) गृहकार्य / Home assignment

9. परिणाम-आधारित शिक्षा बल देती है–

Outcome-based education emphasises –

(A) इनपुट / Inputs

(B) आउटपुट / Outputs

(C) सुविधाएं / Facilities

(D) व्यय / Expenditure

10. निम्न में से कौन आधुनिक शिक्षण सहायक है ?

Which is modern teaching aid?

(A) ग्लोब / Globe

(B) ओवरहेड प्रोजेक्टर / Ovehead projector

(C) एलसीडी प्रोजेक्टर / LCD projector

(D) श्यामपट / Blackboard

11. निम्न में से कौन आधुनिक शिक्षण सहायक है ?

Which is a modern teaching?

(A) सत्य की व्यवस्थित खोज / Finding truth systematically

(B) अनुमान / Guessing

(C) कथाकथन / Storytelling

(D) स्मरण / Memory recall

12. प्रत्यक्षवाद बल देता है–

Positivism emphasises –

(A) व्यक्तिपरक वास्तविकता / Subjective reality

(B) वस्तुनिष्ठ अवलोक / Objective observation

(C) अंतर्ज्ञान / Intuition

(D) विश्वास / Belief

13. ऐतिहासिक शोध संबंधित है–

Historical research deals with –

(A) अतीत के अभिलेख / Past records

(B) भविष्यवाणियाँ / Future predictions

(C) कक्षा परीक्षण / Classroom testing

(D) मत विश्लेषण / Opinion analysis

14. परिकल्पना है–

A hypothesis is –

(A) सत्यापित नियम / Verified law

(B) जांच योग्य अनुमान / Assumption to be tested

(C) निरर्थक कथन / Useless statement

(D) निष्कर्ष / Conclusion

15. नमूनाकरण संबंधित है–

Sampling refers to –

(A) संपूर्ण जनसंख्या / Entire population

(B) इकाइयों का चयन / Selection of units

(C) केवल बड़े समूह / Only large groups

(D) कोई नहीं / None

16. साहित्यिक चोरी का अर्थ है–

Plagiarism means –

(A) स्वयं के विचारों का उपयोग / Using own ideas

(B) बिना श्रेय दिए नकल / Copying without credit

(C) सार बनाना / Summarizing

(D) स्रोत उद्धृत करना / Citing sources

17. क्रियात्मक शोध प्रयुक्त होता है -

Action research is used by –

(A) प्रशासकों द्वारा / Administators

(B) कक्षा समस्याओं को हल करने हेतु शिक्षक /
Teachers to solve classroom problems

(C) इंजीनियर / Engineers

(D) विद्यार्थी / Students

18. साहित्य समीक्षा का अर्थ है -

Review of literature means –

(A) पुस्तकों की आलोचना / Criticizing books

(B) पूर्व कार्य का अध्ययन / Studying previous work

(C) कहानी लेखन / Writing stories

(D) संपादन / Editing text

19. APA शैली उपयोग होती है –

APA style is used for –

(A) गणितीय सूत्र / Mathematical formulas

(B) संदर्भण / Referencing

(C) आरेख / Drawing diagrams

(D) डाटा कोडिंग / Data coding

20. शोध नैतिकता में शामिल है–

Researchethics include –

(A) आँकड़ों की बनावट / Data fabrication

(B) ईमानदारी और सत्यनिष्ठा / Honesty and integrity

(C) साहित्यिक चोरी / Plagiarism

(D) डेटा छेड़छाड़ / Data manipulation

21-25. गद्यांश आधारित प्रश्न।

(Based on a given passage)

वर्तमान ज्ञान-समाज में सूचवना का प्रवाह तीव्रतम गति से हो रहा है। डिजिट प्लेटफ़ॉर्मों ने न केवल संचार को सरल बनाया है, बल्किज्ञान कमे सृजन, प्रसार और उपभोग के ढाँचे को भी गहराई से परिवर्तित किया है। इस परिवर्तन ने शैक्षिक संस्थानों के पारंपरिक मॉडल को चुनौती दी है, जहाँ ज्ञान को शिक्षक से छात्र तक एक-दिशीय रूप में पहुँचाया जाता था। इसके स्थान पर 'सहभागी ज्ञान' (Participatory Knowledge) की अवधारणा विकसित हुई है, जिसमें शिक्षार्थी केवल सूचना प्राप्त करने वाला निष्क्रिय तत्व नहीं, बल्कि ज्ञान के निर्माण में सक्रिय प्रतिभागी बन जाता है।

ज्ञान-सृजन की इस नई प्रक्रिया में शोध, सहयोगी संवाद, बहु-स्रोत सूचना विश्लेषण तथा डिजिटल संसाधनों का विवेकपूर्ण उपयोग आवश्यक हो गया है। तथापि, सूचना की अत्यधिक उपलब्धता ने एक नई समस्या भी उत्पन्न की है - 'विश्वसनीयता का संकट'। अब चुनौती यह नहीं है कि सूचना कहाँ से प्राप्त की जाए, बल्कि यह कि कौन-सी सूचना प्रामाणिक, वैज्ञानिक एवं संदर्भ-योग्य है। ऐसे में समालोचनात्मक चिंतन (Critical Thinking) को शिक्षा का केंद्रीय तत्व माना जाने लगा है।

इसके अतिरिक्त, कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) आधारित उपकरणों के व्यापक उपयोग ने ज्ञान के मूल्यांकन की पद्धतियों को भी प्रभावित किया है। अब ध्यान सूचना-स्मरण पर नहीं, बल्कि विश्लेषण, अनुप्रयोग, सृजनात्मकता और समस्या समाधान क्षमता पर केंद्रित किया जा रहा है। इस प्रकार, शिक्षा धीरे-धीरे 'अधिगम-केंद्रित मॉडल' की ओर अग्रसर है, जहाँ उद्देश्य केवल जानकारी प्रदान करना नहीं, बल्कि शिक्षार्थी को स्वायत्त, उत्तरदायी और नवोन्मेषी बनाना है।

प्रश्न -

21. गद्यांश में किस प्रकार का समाज उल्लेखित है?

(A) औद्योगिक समाज

(B) ज्ञान-समाज

(C) कृषि-समाज

(D) व्यापारिक समाज

22. डिजिटल प्लेटफ़ॉर्म ने मुख्यत: किसे परिवर्तित किया है?

(A) आर्थिक संरचना

(B) पर्यावरणीय नीति

(C) ज्ञान के सृजन और प्रसार की प्रक्रिया

(D) अंतरराष्ट्रीय संबंध

23. पारंपरिक शिक्षा मॉडल की एक प्रमुख विशेषता क्या थी?

(A) बहु-दिशीय संवाद

(B) प्रोजेक्ट आधारित अधिगम

(C) एक-दिशीय ज्ञान संप्रेषण

(D) शिक्षार्थी-केंद्रित अध्ययन

24. 'सहभागी ज्ञान' की अवधारणा किस पर ज़ोर देती है?

(A) केवल शिक्षक की भूमिका

(B) ज्ञान-सृजन में शिक्षार्थी की सक्रियता

(C) सूचनाओं के स्मरण

(D) संस्थागत नियंत्रण

25. सूचना की अत्यधिक उपलब्धता ने कौन-सी समस्या उत्पन्न की है?

(A) संचार की कमी

(B) विश्वसनीयता का संकट

(C) ज्ञान का अभाव

(D) शिक्षा से विमुखता

PASSAGE—read the passage and answer the following questions.

In the present knowledge-society, the flow of information is occurring at the fastest pace. Digital platfroms have not only simplified comunication but have also deeply transofmred the structure of knowledge creation, dissemination, and consumption. This transformation has challenged the traditional model of educational institutions, where knowledge used to be trasmitted in a one-directional manner from teacher to student. In its place, the concept of "Participatory Knowledge" has emerged, in which the learner is not a passive recipient of information but becomes an active participant in the construction of knowledge.

In this new process of knowledge creation, research, collaborative dialogue, multi-source information analysis, and judicious use of digital resources have become essential. However, the overbundance of information has also created a new problem—"the crisis of credibility." The challenge today is not where to find information, but how to identify which information is authentic, scientific, and reliable. In such a situation, critical thinking is increasingly regarded as the central element of education.

Additionally, the widespread use to Artificial intelligence (AI)-based tools has influnced the methods of knowledge assessment. The focus is no longer on memorizing information, but on analysis, application, creativity, and problem-solving abilities. Thus, education is gradually moving towards a learner-centered model, where the objective is not merely to provide information, but to make the learner autonomous, responisble, and innovative.

QUESTIONS

21. Which type of society is mentioned in the passage?

(A) Industrial society

(B) Knowledge-society

(C) Agrarian society

(D) Commerical society

22. Digital platforms have mainly transformed which aspect?
   (A) Economic structure
   (B) Environemtnal policy
   (C) The process of knowledge creation and dissemination
   (D) International relations

23. What was a key feature of the traditional education model?
   (A) Multi-directional dialogue
   (B) Project-based learning
   (C) One-directional knowledge transmission
   (D) Learner-centered study

24. The concept of "Participatory Knowledge" emphasizes –
   (A) Only the teacher's role
   (B) The learner's active role in knowledge creation
   (C) Memorization of information
   (D) Institutional control

25. What problem has emerged due to excessive availability of information?
   (A) Lack of communication
   (B) Crisis of credibility
   (C) Absence of knowledge
   (D) Disinterest in education

26. संप्रेषण एक प्रक्रिया है –
   Communication is a process of –
   (A) डेटा भंडारण / Data storage
   (B) अर्थ का आदान-प्रदान / Exchange of meaning
   (C) स्मरण / Memorization
   (D) सूचीकरण / Listing ideas

27. संप्रेषण में शोर का अर्थ है–
   Noise is communication refers to –
   (A) अतिरिक्त अर्थ / Additional meaning
   (B) कोई भी बाधा / Any barrier
   (C) स्पष्टता / Clarity
   (D) प्रत्युत्तर / Feedback

28. गैर-वाचिक संप्रेषण में शामिल है–
   Non-verbal communication includes –
   (A) हावभाव / Gestures
   (B) ईमेल / Emails
   (C) समाचार पत्र / Newspapers
   (D) पत्र / Letters

29. कक्षा संप्रेषण होना चाहिए –

Classroom communication should be –

(A) एकतरफा / One-way

(B) पारस्परिक / Interactive

(C) यांत्रिक / Mechanical

(D) सीमित / Restricted

30. जन-संचार में शामिल है–

Mass communication includes –

(A) श्यामपट / Chalkboard

(B) रेडियो / Radio

(C) ट्यूटोरियल / Tutorial

(D) व्यक्तिगत वार्तालाप / Personal talk

31. प्रभावी संप्रेषण हेतु आवश्यक है –

Effective communication requires –

(A) अस्पष्टता / Ambiguity

(B) स्पष्टता / Clarity

(C) भय / Fear

(D) जल्दबाजी / Hurry

32. प्रत्युत्तर का अर्थ है–

Feedback means –

(A) ग्रहणकर्ता की प्रतिक्रिया / Response from receiver

(B) शोर / Noise

(C) विकृति / Distortion

(D) बाधा / Barrier

33. संप्रेषण अप्रभावी होता है जब–

Communication becomes ineffective when –

(A) संदेश स्पष्ट हो / Message is clear

(B) प्रेषक पक्षपाती हो / Sender is biased

(C) समय पर प्रत्युत्तर हो / Feedback is timely

(D) माध्यम उचित हो

34. अन्त:सांस्कृतिक संप्रेषण का अर्थ है–

Inter-cultural communication refers to –

(A) समान संस्कृति / Same culture

(B) विभिन्न संस्कृतियों के बीच / Between different cultures

(C) केवल औपचारिक वार्ता / Only formal talk

(D) केवल हाव-भाव / Only gestures

35. वाचिक संप्रेषण प्रयुक्त करता है–

Verbal communication uses –

(A) शब्द / Words

(B) हावभाव / Gestures

(C) मौन / Silence

(D) रंग / Colours

36. श्रेणी 2, 6, 12, 20,ध का अगला पद है –

Next term in the series 2, 6, 12, 20?

(A) 28

(B) 30

(C) 32

(D) 36

37. यदि तो A = 1, B = 2, तो CAT = ?

If A = 1, B = 2, then CAT = ?

(A) 24

(B) 27

(C) 22

(D) 18

38. 10 और 30 का औसत है –

Average of 10 and 30 is –

(A) 15

(B) 20

(C) 25

(D) 18

39. 2:3 के समतुल्य अनुपात है–

Ratio 2:3 is equivalent to –

(A) 4:6

(B) 3:6

(C) 6:2

(D) 3:4

40. यदि 60 किमी/घंटा, समय 2 घंटे, दूरी = ?

Speed = 60 km/hr, time = 2 hr. Distance = ?

(A) 100

(B) 120

(C) 140

(D) 60

41. 250 का 20% = ?

20% of 250 = ?

(A) 40

(B) 50

(C) 60

(D) 30

42. लाभ = विक्रय मूल्य – क्रय मूल्य।

Profit = Selling price – Cost price

If CP = 100, SP = 120→Proft = ?

यदि CP = 100, SP = 120→लाभ = ?

(A) 20

(B) 10

(C) 30

(D) 25

43. सरल ब्याज का सूत्र है—

Simple interest formula is –

(A) PTR/100

(B) PR/T

(C) P+T+R

(D) PT/R

44. निम्न में से विषम पद कौन है ?

Which is an odd term?

(A) 4

(B) 9

(C) 16

(D) 25

45. कूट-लेखन: यदि DOG=7, CAT=5→BAT=?

Coding – decoding: If DOG=7, CAT=5→BAT=?

(A) 4

(B) 5

(C) 6

(D) 7

46. निगमनात्मक तर्क चलता है—

Deductive reasoning moves from –

(A) विशिष्ट से सामान्य / Speicifc to general

(B) सामान्य से विशिष्ट / General to specific

(C) अज्ञात से ज्ञात / Unknown to known

(D) कोई नहीं / None

47. आगमनात्मक तर्क शामिल करता है –

Inductive reasoning involves –

(A) अवलोकन / Observation

(B) नियम बनाना / Law formation

(C) प्रयोग / Experiment

(D) सभी / All

48. न्याय (साइलोज़िम) प्रयुक्त करता है—

Syllogism uses –

(A) उपपत्ति और निष्कर्ष / Premises and conclusion

(B) हावभाव / Gestures

(C) प्रतीक / Symbols

(D) चित्र / Images

49. युक्ति-दोष का अर्थ है—

Fallacy means –

(A) सही तर्क / Correct argument

(B) त्रुटिपूर्णत र्क / Faulty reasoning

(C) पुनरावृत्ति / Repetition

(D) अनुमान / Assumption

50. 'सभी गुलाब फूल हैं; कुछ फूल लाल हैं' → निष्कर्ष संबंधित है–

'All roses are flowers; Some flowers are red' → conclusion relates to –

(A) वैध तर्क / Valid argument

(B) अवैध तर्क / Invalid argument

(C) युक्ति-दोष / Fallacy

(D) कोई नहीं / None

51. वेण आरेख सहायता करते हैं–

Venn diagrams help to –

(A) वैधता सुनिश्चित करने में / Ensure validity

(B) चार्ट बनाना / Draw charts

(C) संख्याएँ निकालना / Calculate numbers

(D) सभी / All

52. अनुमिति का अर्थ है–

Inference means –

(A) प्रत्यक्ष / Direct seeing

(B) तर्क से जानना / Knowing through reason

(C) श्रवण / Hearing

(D) भावन / Feeling

53. प्रमाण (भारतीय तर्कशास्त्र) का अर्थ है–

Pramāṇa (in Indian logic) means –

(A) ज्ञान का साधन / Source of knowledge

(B) अनुमान / Guess

(C) अनुभूति / Preception

(D) None

54. हेत्वाभास का अर्थ है–

Hetvābhāsa refers to –

(A) वैध हेतु / Valid reason

(B) मिथ्या हेतु / Fallacious reason

(C) सत्य निष्कर्ष / True conclusion

(D) None

55. अनुमान के प्रकार में शामिल हैं –

Types of inference include –

(A) Kevalānvayi

(B) Kevalavyatireki

(C) Anvaya-vyatireki

(D) All / सभी

56. प्राथमिक आँकड़े का अर्थ है –

Primary data means –

(A) प्रत्यक्ष संग्रहित / Collected first-hand

(B) प्रकाशित आँकड़े / Published data

(C) संपादित आँकड़े / Edited data

(D) None

57. बार-डायग्राम प्रदर्शित करता है –

Bar-diagram represents –

(A) श्रेणीबद्ध आँकड़े / Categorical data

(B) समय श्रृंखला / Time series

(C) प्रतिशत / Percentage

(D) केवल प्रवृत्ति / Trends only

58. पाई-चार्ट उपयोगी है–

Pie-chart is useful for –

(A) संरचना / Composition

(B) गति / Speed

(C) दूरी / Distance

(D) इकाइयाँ / Units

59. हिस्टोग्राम का उपयोग होता है –

A histogram is used for –

(A) सतत आँकड़े / Continuous data

(B) गुणात्मक आँकड़े / Qualitative data

(C) नाममात्र आँकड़े / Continuous data

(D) None

60. रेखा आरेख प्रदर्शित करता है–

Line-graph shows –

(A) समय के साथ प्रवृत्तियाँ / Trends over time

(B) संरचना / Composition

(C) प्रतिशत / Percentages

(D) श्रेणियाँ / Categories